[2024] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 108 : 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 735

ਵਿਜੇ ਸਿੰਘ @ ਵਿਜੇ ਕੇ. ਸ਼ਰਮਾ

ਬਨਾਮ

ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ

(2015 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1031)

25 ਸਤੰਬਰ 2024

[ਬੇਲਾ ਐਮ. ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ ਅਤੇ ਸਤੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ, * ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਉੱਠਿਆ। 302/34 ਅਤੇ 364/34 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਜੇਕਰ ਬਰੀ ਹੋਣ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਨਿਪਟਾਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ।

ਹੈੱਡਨੋਟਸ

ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860 – ਐੱਸ.ਐੱਸ. 302/34 ਅਤੇ 364/34 - ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਵਾ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਅਗਵਾ ਕਰਨਾ - ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਝਗੜੇ ਕਾਰਨ ਔਰਤ ਦਾ ਅਗਵਾ ਅਤੇ ਕਤਲ - ਮੁਖਬਰ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਜੀਜਾ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਲਿਖਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਤੱਥ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 1-5 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ. 302/34 ਅਤੇ 364/34, ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 6 ਅਤੇ 7 - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। 1-5, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ 6 ਅਤੇ 7. 364/34 ਅਤੇ 302/34 - ਸਥਿਰਤਾ:

ਸਥਿਤ: ਕਤਲ ਦਾ ਜੁਰਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਉਸ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ - ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਮੇਕ-ਅੱਪ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪੀੜਤ ਔਰਤ ਨੇ ਮੁੜ ਘਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਔਰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ - ਘਰ ਤੋਂ ਜੋ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਮੁਖਬਰ ਵੀ ਉਥੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ - ਇਸਤਗਾਸਾ ਉਕਤ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵੀ ਸਹਿਵਾਸੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ - ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਸਮੇਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਨਕਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਤਲ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ - ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਰਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਾਇਬ - ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਬੂਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੱਖ

ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋਣ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ. ਸਬੂਤ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਟਾ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ 302 - ਇਰਾਦਾ ਵੀ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਤੱਤ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਕੇਸ ਇਕੱਲੇ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਤੇ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਬੋਝ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ - ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਹੜਤਾਲਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕੀ ਹਨ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਏ-6 ਅਤੇ ਏ-7 ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਪਹੁੰਚ, ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਸਰਸਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲਿਆ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੀ ਕੋਈ ਖੋਜ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ - ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। [ਪਾਰਾ 28- 32, 34-37]

ਨਿਆਂਇਕ ਬਰਬਾਦੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਹੈ ਕਿ ਘਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ ਮੇਕਅਪ ਆਰਟੀਕਲ ਵਿਧਵਾ ਔਰਤ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਧਵਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਕਅੱਪ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ:

ਸਥਿਤ: ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਨਿਰੀਖਣ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਵੀ ਹੈ - ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਵਿਆਪਕ ਨਿਰੀਖਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪਰਾ 27]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ

ਗੋਆ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੰਜੇ ਠਾਕਰਾਨ [2007] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 507 : (2007) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 755; ਚੰਦਰਪਾ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ [2007] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 630 : (2007) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 415; ਨੇਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ [2009] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 982 : (2009) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 351; ਕਾਸ਼ੀਰਾਮ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ [2001] 4 ਪੂਰਕ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 110 [2024] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. ਡਿਜੀਟਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਾਂ 263 : (2002) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 71; ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (1976) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 181; ਸੂਰਤਲਾਲ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਐਮ.ਪੀ. (1982) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 488; ਰਾਏ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (1994) ਸਪਲੀਮੈਂਟ 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 74; ਸੰਜੀਵ ਬਨਾਮ ਐੱਚ.ਪੀ. (2022) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 294 – ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860।

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਅਗਵਾ; ਕਤਲ; ਔਰਤ ਦਾ ਅਗਵਾ ਅਤੇ ਕਤਲ; ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਸਬੂਤ; ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੜੀ; ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਉਲਟਾ; ਮਨੋਰਥ; ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ; ਨਿਆਂਇਕ ਬਰਬਾਦੀ; ਹਾਈਕੋਰਟ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਬੇਹੱਦ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ; ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 26.03.2015 ਦੇ ਜੱਜਮੈਂਟ ਅਤੇ ਆਰਡਰ ਤੋਂ 2015 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1031, ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਪਟਨਾ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਇਕ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 26.03.2015 ਤੋਂ। 1992 ਦੀ ਅਪੀਲ (ਡੀ.ਬੀ) ਨੰ. 16 2017 ਦੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1578, 765, 1579 ਦੇ ਨਾਲ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ

ਆਰ.ਕੇ.ਦਾਸ਼, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਫੌਜੀਆ ਸ਼ਕੀਲ, ਅਮਿਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਦੀਪੇਸ਼ ਸਿਨਹਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪੱਲਵੀ ਬਰੂਆ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਪਰਨਾ ਸਿੰਘ, ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਐਡਵ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ। ਸ਼ਿਵਮ ਸਿੰਘ, ਕਾਰਤੀਕੇ ਅਗਰਵਾਲ, ਮਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਹੰਤਨੂ ਸਾਗਰ, ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ, ਪ੍ਰਭਾਤ ਰੰਜਨ ਰਾਜ, ਗੁਣੇਸ਼ ਰੰਜਨ, ਸ਼ਸ਼ਾਂਕ ਕੁਮਾਰ ਸੌਰਵ, ਵੈਭਵ ਜੈਨ, ਮਨੋਨੀਤ ਦਿਵੇਦੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਡਾ. ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਹੁਕਮ

ਨਿਰਣਾ

ਸਤੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ.

1. 30.08.1985 ਨੂੰ, ਨੀਲਮ ਨੇ ਸਿਮਲਟੱਲਾ, ਪੀ.ਐਸ ਸਿਕੰਦਰਾ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੁੰਗੇਰ, ਬਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਲਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਤੱਥ ਦਾ ਪਤਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮੁਖਬਰ ਅਤੇ ਜੀਜਾ, ਅਰਥਾਤ, ਰਾਮਾਨੰਦ ਸਿੰਘ (ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.18 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ) ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਲਿਖਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਅੱਗੇ

ਪਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਨੀਲਮ ਨੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਰਾਤ 10:00 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵਾਪਰੀ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਸੱਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰ. 1985 ਦਾ 127 ਪੀ.ਐਸ ਸਿਕੰਦਰਾ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸੱਤ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੰਦਨ ਸਿੰਘ (ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰ. 1), ਰਾਮ ਨੰਦਨ ਸਿੰਘ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 2), ਰਾਜ ਨੰਦਨ ਸਿੰਘ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 3), ਸ਼ਿਆਮ ਨੰਦਨ ਸਿੰਘ (ਏ. ਏ. ਸੀ. ਨੰ. 4), ਸ਼ਿਆਮ ਨੰਦਨ ਸਿੰਘ (ਏ. ਸੀ. ਸੀ. ਵਿਜੇ ਸਿੰਘ (ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰ. 6) ਅਤੇ ਤਨਿਕ ਸਿੰਘ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 7)।

2. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ, 1860.2 ਦੀ ਧਾਰਾ 323, 302, 364, 449, 450, 380/34 ਅਤੇ 120-ਬੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸਾਰੇ ਸੱਤ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। 6 ਅਤੇ 7 ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 342, 506 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਮਿਤੀ 05.06.1992 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਸੂਚੀਬੱਧ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। 1, 2, 3, 4 ਅਤੇ 5 ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302/34 ਅਤੇ 364/34 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰ. 6 ਅਤੇ 7 ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

3. ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਨੇ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 26.03.2015 ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 6 ਅਤੇ 7 ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 364/34 ਅਤੇ 302/34 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ। ਇਸੇ ਤਹਿਤ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰ. 6 ਅਤੇ 7 ਨੂੰ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਗਿਣਤੀ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਬੈਚ ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 26.03.2015 ਦੇ ਆਦੇਸ਼/ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ

4. ਬੇਲੋੜੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ, ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੀਲਮ ਇੱਕ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੀ ਜੋ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ3/ਗਣੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 18/ਰਾਮਾਨੰਦ ਸਿੰਘ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਭਰਾ ਸੀ। ਮੁਖਬਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਸਮੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਅਤੇ ਮੁਖਬਰ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਜੰਗ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਮਲਟੱਲਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਮਕਾਨ ਦਾ ਅੰਸ਼ਕ ਹਿੱਸਾ ਮ੍ਰਿਤਕਾ, ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਜੀਜਾ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਾ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ।

5. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 30.08.1985 ਨੂੰ ਰਾਤ 10:00 ਵਜੇ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 18 ਇੱਕ ਡੋਮਨ ਟੈਂਟੀ, ਦਾਸੋ ਮਿਸਤਰੀ ਅਤੇ ਸੂਰਦਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਰਿਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨੀਲਮ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੁੱਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਘੋਗਸ਼ਾ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਮੇਤ ਸੱਤ ਦੋਸ਼ੀ 15 ਹੋਰ ਅਣਪਛਾਤੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉੱਤਰ ਦਿਸ਼ਾ ਤੋਂ ਆਏ। ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਜੇ ਸਿੰਘ/ਏ-6 ਨੇ ਮੁਖਬਰ/ਪੀਡਬਲਯੂ 18 ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਸਨੇ ਅਲਾਰਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਦੋ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਵੱਲ ਪਿਸਤੌਲ ਤਾਣ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਮੁਖਬਰ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਸਥਿਤ ਖੂਹ ਕੋਲ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਏ.-1 ਵਾਸੀ ਕੁਮੁਦ ਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਘਰ ਦੀ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਕਰਵਾ ਕੇ 5-7 ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਘਰ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨੀਲਮ ਨੂੰ ਘਸੀਟ ਕੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਲੈ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘਸੀਟ ਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਤਾਂ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਨੀਲਮ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਅਤੇ ਲੱਤਾਂ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਅਤੇ ਲੋਹੰਡਾ ਵੱਲ ਵਧਣ ਲੱਗੇ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਨੀਲਮ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਸਾੜੀਆਂ, ਦੋ ਬਲਾਊਜ਼, ਦੋ ਪੇਟੀਕੋਟ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜੋੜਾ ਚੱਪਲਾਂ ਵੀ ਚੁੱਕ ਲਈਆਂ।

6. ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੁਖ਼ਬਰ ਨੇ ਅਲਾਰਮ ਕੀਤਾ, ਮੁਹੱਲੇ ਦੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ2 ਵਿਨੈ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 5 ਰਾਮ ਨਰੇਸ਼ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਉਕਤ ਤਿੰਨ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਨੀਲਮ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲਿਜਾਂਦੇ ਦੇਖਿਆ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਾ ਸਕੇ। ਮੁਖਬਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਸਤੌਲ ਤਾਣ ਕੇ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਮੁਖਬਰ ਨੇ ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਮਕਸਦ ਵੀ ਦੱਸਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੀਲਮ ਦੇ ਮਰਹੂਮ ਪਿਤਾ ਜੰਗ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੋਈ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਘਰ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਨੀਲਮ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਮਕਾਨ ਦਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਨੋਰਥ ਦਾ ਦੂਜਾ ਅੰਗ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਏ-1 ਤੋਂ ਏ-5 (ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ) ਵਿਚਕਾਰ ਲੰਬਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੀਲਮ, ਉਸਦੇ ਨਾਨਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਦੋ ਭੈਣਾਂ। ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਮਰਹੂਮ ਜੰਗ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਛੱਡੀ ਗਈ ਵਸੀਅਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਬੇਟ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕਾ, ਉਸ ਦੇ ਨਾਨੇ ਅਤੇ ਛੋਟੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਕਤ ਅਪੀਲ 'ਚ ਪਟਨਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਦੇਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾ ਕੇ ਵਸੀਅਤ ਦੀ ਪ੍ਰੋਬੇਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵੀ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੀਲਮ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਅਤੇ ਜੀਜਾ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ

7. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਏ-6 ਅਤੇ ਏ-7 ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਕਤ ਦੋ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਲੰਬਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ18 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ FIR ਵਿੱਚ ਏ-6 ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ, ਏ-6 ਅਤੇ ਏ-7 ਦੁਆਰਾ ਹਮਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਜੋ ਅਗਵਾ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਏ-6 ਅਤੇ ਏ-7 ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

8. ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 302/34 ਅਤੇ 364/34 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਏ-1 ਤੋਂ ਏ-5 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 18/ਸੂਚਕ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 2, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ4 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 5 ਦੀਆਂ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਗਵਾਹੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਮਰਹੂਮ ਜੰਗ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਕਾਇਆ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਾਦ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 7 (ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਮਾਮਾ), ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 3 (ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਸਹੁਰਾ), ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 23 (ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਭੈਣ) ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 13 (ਡਾਕਟਰ) ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

9. ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੀ ਨੀਲਮ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 7 (ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਮਾਮਾ), ਪੀ.ਡਬਲਿਊ18 (ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਜੀਜਾ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ) ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 21 (ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ) ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਨੀਲਮ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮਕਾਨ ਦੇ ਹੋਰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਾਬਜ਼ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਮ ਛਬੀਲਾ ਸਿੰਘ, ਉਸਦਾ ਪੁੱਤਰ, ਕੁਮੁਦ ਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਉਕਤ ਤੱਥ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਇਸ ਕਮੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 21 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 23 (ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਭੈਣ) ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਪਏ ਇੱਕ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮੇਕਅੱਪ ਆਰਟੀਕਲ ਮਿਲੇ ਹਨ, ਜੋ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਕਤ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਔਰਤ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ।

10. ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ5 ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸ਼ੱਕੀ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ5 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦੇਵਘਰ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਲਖੀਸਰਾਏ ਤੋਂ ਸਿਮਲਟੱਲਾ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ, ਉਹ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ2 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ4 ਦੇ ਨਾਲ ਸਿਕੰਦਰਾ ਚੌਕ 'ਤੇ ਰੁਕਿਆ। ਇਹ ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੁਲਾ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਕਿ ਦੇਵਘਰ ਤੋਂ ਸਿਮਲਟੱਲਾ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਲਖੀਸਰਾਏ ਅਤੇ

ਘੋਗਸ਼ਾ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ5 ਲਈ ਸਿਕੰਦਰਾ ਚੌਕ ਤੱਕ ਆਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੇਕਰ ਉਹ ਘੋਗਸ਼ਾ ਸਥਿਤ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਲਖੀਸਰਾਏ ਤੋਂ ਘੋਗਸ਼ਾ ਤੱਕ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ4 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.2. ਪੀ.ਡਬਲਿਊ18 ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ23, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ13 (ਡਾਕਟਰ) ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫ਼ੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ, 19734 ਦੀ ਧਾਰਾ 313 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੇਂ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਨੂੰ ਹੋਈਆਂ ਘਾਤਕ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਏ-1 ਤੋਂ ਏ-5 ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਏ ਜਾਣ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ।

11. ਏ-6 ਅਤੇ ਏ-7 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ "ਸੀਆਰਪੀਸੀ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਗਿਆ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ5 ਦੀ ਬਰੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ5 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ2, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ4 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ18 ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਏ-6 ਅਤੇ ਏ-7 ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਕਸਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 364 ਅਤੇ 302 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ 34 ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ ਕਿ ਏ-6 ਅਤੇ ਏ-7 ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ18 ਨੂੰ ਖੂਹ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਬਾਕੀ ਪੰਜ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ

12. ਏ-6 ਅਤੇ ਏ-7 ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਰਾਦਾ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਬਾਕੀ ਪੰਜ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲੰਬਿਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਪਾਏ ਬਿਨਾਂ ਸਮੁੱਚੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ-ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਪੁਖਤਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਗੋਆ ਬਨਾਮ ਸੰਜੇ ਠਾਕਰਾਨ, ਚੰਦਰਪਾ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ, ਨੇਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ, ਕਾਸ਼ੀਰਾਮ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸੂਰਤਲਾਲ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

13. ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ2 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ4 ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸ਼ੱਕੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇ ਉਹ ਰੌਲਾ-ਰੱਪਾ ਉੱਠਣ ਵੇਲੇ 400 ਗਜ਼ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਏ-6 ਨੂੰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ18 ਨੂੰ ਖੂਹ ਵੱਲ ਲਿਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਤੱਥ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਹੈ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ, ਏ-6 ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਿਸਤੌਲ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂਕਿ ਉਕਤ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਸਮੇਂ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਹੈ। ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿੱਚ ਅੱਧਾ ਹਜ਼ਮ ਹੋਇਆ ਭੋਜਨ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 18 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਵਾਪਰੀ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮੌਤ 30.08.1985-31.08.1985 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ 1-2 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੋਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਪਰ 31.08.1985 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 5:30 ਵਜੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਮੌਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲਗਭਗ 4 ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, 30.08.1985 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 05:00 ਵਜੇ ਨਾ ਕਿ ਰਾਤ 10:00 ਵਜੇ।

14. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਿਮਲਟਲਾ ਵਿਖੇ ਸਬੰਧਤ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

15. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਲਈ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਾਏ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਡਰ ਕਾਰਨ ਆਜ਼ਾਦ ਗਵਾਹ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 2, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ4 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 18 ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਇਕਸਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ 'ਤੇ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹਨ।

16. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਵੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਚਰਚਾ

17. ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ

ਟਿਕਾਊ ਹੈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤ. ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਇਸਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਹੈ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਸਹੀ ਸੀ ਬਰੀ ਹੋਣ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਤੈਅ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ.

18. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੋ ਦੌਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਧਾਰਾ 34 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 364 ਅਤੇ 302 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 364 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਦਾ ਕੇਸ ਸਿੱਧੇ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਕੇਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਤਲ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਤਲ ਦਾ ਜੁਰਮ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਜੁਰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸਬੰਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਤਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਕੇਸ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ/ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਗਵਾ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਲੜੀ ਪੂਰੀ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

19. ਧਾਰਾ 364 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੁਰਮ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਚਾਰ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ - ਪੀ.ਡਬਲਿਊ2, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-4, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-5 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-18 ਦੀਆਂ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਗਵਾਹੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਕਤ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਛੁਕ ਅਤੇ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤ ਗਵਾਹ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਦੋਸ਼ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਵਾਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਦੋਸ਼ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਜੁਰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਅਚਾਨਕ ਮੌਕਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਨ। ਆਉ ਦੋਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੀਏ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ।

20. ਮੁਖ਼ਬਰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ 18 ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇੱਕ ਰਿਕਸ਼ਾ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੁੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ 18 ਤਿੰਨ ਆਜ਼ਾਦ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਡੋਮਨ ਟੈਂਟੀ, ਦਾਸੋ ਮਿਸਤਰੀ ਅਤੇ ਸੂਰਦਾਸ। ਸੱਤ ਮੁਲਜ਼ਮ 15 ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਏ ਸਨ। ਏ-6 ਅਤੇ ਏ-7 ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੀਡਬਲਿਊ 18 'ਤੇ ਆਏ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਖੂਹ ਵੱਲ ਲੈ ਗਏ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਹੀ ਬੰਧਕ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਰ ਅਣਪਛਾਤੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਘਰ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਏ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸੁੱਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਖਬਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਘਰ ਅੰਦਰੋਂ ਬੰਦ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਮੁਦ ਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਨਾਮਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨਾਲ ਸਮੱਸਿਆ ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਘਟਨਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ

ਡੋਮਨ ਟੈਂਟੀ, ਦਾਸੋ ਮਿਸਤਰੀ, ਸੂਰਦਾਸ ਅਤੇ ਕੁਮੁਦ ਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਅਰਥਾਤ ਸੂਰਦਾਸ, ਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕੁਦਰਤੀ ਗਵਾਹਾਂ ਡੋਮਨ ਟੈਂਟੀ, ਦਾਸੋ ਮਿਸਤਰੀ ਅਤੇ ਕੁਮੁਦ ਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਕੁਦਰਤੀ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਸੰਸਕਰਣ ਹੋਰ ਵੀ ਸ਼ੱਕੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਏ-6 ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪਿਸਤੌਲ ਨਾਲ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿਸਤੌਲ ਨੂੰ ਏ-6 ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤੱਥ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ 18 ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿਚ ਇਹ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ਏ-6 ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਮੁੱਠੀਆਂ ਅਤੇ ਥੱਪੜਾਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਤੱਥ ਉਸ ਦੀ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮਤਭੇਦ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਧੇਰੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਪਿਸਤੌਲ ਬਰਾਮਦ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਪਿਸਤੌਲ ਦੀ ਬ੍ਰਾਂਡਿੰਗ ਦੀ ਤੱਥ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਬੱਦਲਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ18 ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਆਚਰਣ ਸ਼ੱਕੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਜੀਜਾ ਸੀ।

21. ਦੂਜੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ2, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ4 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ5, ਨੇ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਜੁਰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਭਖੀ ਰਾਤ ਕਰੀਬ 10:00 ਵਜੇ ਉਕਤ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਸਿਕੰਦਰਾ ਚੌਕ ਵਿਖੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਕੁਝ ਰੌਲਾ-ਰੱਪਾ ਸੁਣਿਆ। ਗਵਾਹ ਲਖੀਸਰਾਏ ਤੋਂ ਜੀਪ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ ਘੋਗਸ਼ਾ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ਾਦੀਸ਼ੁਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਡਬਲਿਊ 18/ਮੁਖਬਰ ਦਾ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਵੀ ਸੀ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ2 ਪੀ.ਡਬਲਿਊ4 ਦਾ ਡਰਾਈਵਰ ਸੀ। ਉਕਤ ਪੀਡਬਲਿਊਜ਼ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਲਖੀਸਰਾਏ ਤੋਂ ਸਿਕੰਦਰਾ ਚੌਕ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਘੋਗਸ਼ਾ ਪਹਿਲੇ, ਲੋਹੰਡਾ ਅਤੇ ਸਿਮਲਟੱਲਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਸਿਕੰਦਰਾ ਚੌਕ ਵਿੱਚ ਰਾਤ 10 ਵਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਲਈ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਿਮਲਟੱਲਾ ਆਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਡਿੱਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਬਕਾ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

22. ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਇਸ ਕਮੀ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 5 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿਕੰਦਰਾ ਚੌਕ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ4 ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਤੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਰਾਤ 10:00 ਵਜੇ ਸਿਕੰਦਰਾ ਚੌਕ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣਾ ਉਸ ਲਈ ਅਸੰਭਵ ਸੀ।

ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਜਾਣ ਲਈ ਸਿਕੰਦਰਾ ਚੌਂਕ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ-ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਕਿਉਂਕਿ ਤਿੰਨ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੰਸਕਰਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਤਿੰਨਾਂ ਚਸ਼ਮਦੀਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਜਾਣ ਲਈ ਸਿਕੰਦਰਾ ਚੌਕ ਜਾਂ ਸਿਮਲਟੱਲਾ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ।

24. ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਦੂਜਾ ਅੰਗ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ। ਕਿਉਂਕਿ, ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਨ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਅਜਿਹੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਣਪਛਾਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਜਨਤਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੁਦਰਤੀ ਗਵਾਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡੋਮਨ ਟੈਂਟੀ, ਦਾਸੋ ਮਿਸਤਰੀ, ਸੂਰਦਾਸ, ਕੁਮੁਦ ਰੰਜਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਜਾਂਚ, ਜੋ ਕਬੂਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ18 ਦੁਆਰਾ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਕੇਸ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਨੂੰ ਘੜਿਆ ਗਿਆ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਦੋਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੰਸਕਰਣ ਏ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ, ਸਮਝਦਾਰੀ ਦਾ ਨਿਯਮ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਤੰਤਰ ਜਨਤਕ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਜਦੋਂ ਜਨਤਕ ਗਵਾਹ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਉਪਲਬਧ ਸਨ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਬੰਦ ਕੰਧਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

25. ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਆਚਰਣ ਵੀ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ, ਪੀਡਬਲਯੂ 18 ਨੇ ਅਬ-ਡਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਿਸਤੌਲ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਿਸਤੌਲ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਤੋਂ ਸੁਧਾਰ ਵਜੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 2, ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 5 ਇੱਕ ਜੀਪ ਵਿੱਚ ਆਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ

ਨੀਲਮ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾਲ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰ ਲਈ ਸੀ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ, ਕੁਦਰਤੀ ਮਨੁੱਖੀ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜੋ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਜੀਪ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਤਿਆਰ ਗੱਡੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਨੀਲਮ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਤੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸੁਰਾਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਕੇ ਕਿੱਥੇ ਲੈ ਗਏ ਸਨ।

26. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਿਮਲਟੱਲਾ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਕਤ ਤੱਥ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਹਨ। ਪੀਡਬਲਯੂ 18 (ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ), ਪੀਡਬਲਯੂ 23 (ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਭੈਣ) ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 7 (ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਮਾਮਾ) ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਨੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਦਰਜ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕਈ ਹੋਰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਮੁਦ ਰੰਜਨ ਸਿੰਘ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀ ਰਾਮ ਛਬੀਲਾ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਧੀ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਸਮੇਤ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

27. ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪੀਡਬਲਯੂ 21 ਨੇ ਘਰ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮੇਕ-ਅੱਪ ਆਰਟੀਕਲਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਧੀ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਠੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਨੀਲਮ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉੱਥੇ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੰਨਿਆ, ਘਰ ਦੇ ਇਸੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਔਰਤ ਅਰਥਾਤ ਚੰਦੋ ਦੇਵੀ (ਰਾਮ ਛਬੀਲਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭੈਣ) ਵੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੰਦੋ ਦੇਵੀ ਵਿਧਵਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੇਕਅੱਪ ਆਰਟੀਕਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਧਵਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੇਕਅੱਪ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਨਿਰੀਖਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

28. ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕੁਝ ਮੇਕਅੱਪ ਆਰਟੀਕਲਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉਕਤ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਔਰਤ ਉੱਥੇ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇਕਰ ਨੀਲਮ ਸੱਚਮੁੱਚ ਉੱਥੇ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੱਪੜੇ ਆਦਿ ਘਰ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਸੇ ਘਰ ਦੇ ਹੋਰ ਵਸਨੀਕ ਉਕਤ ਤੱਥ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆ ਸਕਦੇ ਸਨ।

29. ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਕੱਪੜੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋ ਸਾੜੀਆਂ, ਦੋ ਬਲਾਊਜ਼ ਅਤੇ ਦੋ ਪੇਟੀਕੋਟ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਉਕਤ ਕੱਪੜੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰੋਂ ਖੋਹ ਲਏ ਸਨ। ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਕਤ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਉਸ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਕਿਉਂ ਨਾਲ ਲੈ ਗਏ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਹ ਤੱਥ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਿਮਲਟਲਾ ਵਿੱਚ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਿਮਲਟੱਲਾ ਸਥਿਤ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਘਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਅਸਲ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਤੱਥ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਕੱਪੜੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੰਗ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉੱਥੇ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਮੇਕ-ਅੱਪ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਤਰਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਉਕਤ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵੀ ਸਹਿਵਾਸੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿੱਜੀ ਸਮਾਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੱਪੜੇ, ਜੁੱਤੀਆਂ, ਬਰਤਨ ਆਦਿ ਪੂਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਿਮਲਟੱਲਾ ਸਥਿਤ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸੇ ਸਾਹ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ18 ਲਈ ਵੀ, ਉਕਤ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉੱਥੇ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵੀ ਗਵਾਹ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਿ ਮੁਖ਼ਬਰ ਉਕਤ ਘਰ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਸੀ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਪੂਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕਮਰਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ18 ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ।

30. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਇਤਰਾਜ਼ ਵੀ ਉਠਾਏ ਹਨ। 31.08.1985 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 5:30 ਵਜੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅੰਤਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਲਗਭਗ 24 ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਸਮਾਂ 30.08.1985 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 5:00 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 18 ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ 30.08.1985 ਨੂੰ ਰਾਤ 10:00 ਵਜੇ ਦੇ ਆਸਪਾਸ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਦਿ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰੀ-ਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਬੂਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖਰਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਸਮੇਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚਲੇ ਨਤੀਜੇ।

31. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਏ-6 ਅਤੇ ਏ-7 ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਕਤ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਰੀ ਕਰਨਾ ਪੀਡਬਲਯੂ5 ਦੇ ਅਸੰਭਵ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ5 ਦੇ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਏ-6 ਅਤੇ ਏ-7 ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਸੀ। ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਉਸ ਗਿਣਤੀ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਵਿਗਾੜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਉਕਤ ਦੋ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਬਾਕੀ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਖੋਜ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੀਡਬਲਯੂ5 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ, ਇਹ ਦੱਸੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਪੀਡਬਲਯੂ2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ4 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਹੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਸੀ।

32. ਸਾਡਾ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ, ਇੱਕ ਉੱਚ ਥ੍ਰੈਸ਼ਹੋਲਡ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਠੋਸ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਿਉਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਥਿਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸੰਭਾਵੀ ਨਜ਼ਰੀਆ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ, ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਸਰਸਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲਿਆ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਵਿਗਾੜ ਜਾਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੀ ਅਸੰਭਵਤਾ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਦੀ ਕਦਰ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਬਿਨਾਂ ਏ-6 ਅਤੇ ਏ-7 ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ।

33. ਅਸੀਂ ਸੰਜੀਵ ਬਨਾਮ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ 12 ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉਪਯੋਗੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ:

“7. ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ:

7.1 ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੋਲ ਜੋ ਕਾਰਨ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਵਿਜੇ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ 13, ਅਨਵਰ ਅਲੀ ਬਨਾਮ ਹਿਮਪ੍ਰਦੇ ਰਾਜ 13)

7.2 ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਆਮ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ (ਦੇਖੋ ਅਟਲੇ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ 15)

7.3 ਜੇਕਰ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ ਦੋ ਵਿਚਾਰ ਸੰਭਵ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੌਲੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਦੇਖੋ ਸੰਬਾਸੀਵਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ 16)"

34. ਇਹ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਤਲ ਦਾ ਜੁਰਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਰਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਾਇਬ ਹੈ। ਅਗਵਾ ਦੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ, ਸਬੂਤ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਨੀਂਹ ਡਿੱਗ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮੂਲੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਦੂਰ ਹੈ ਉਸ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ.

35. ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਨੋਰਥ ਦਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਕੇਸ ਇਕੱਲੇ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਤੇ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਦੋਵਾਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਅਤੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਇੱਕੋ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਸਬੰਧੀ ਝਗੜਾ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ, ਇਕੱਲੇ ਇਰਾਦੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਣਾ ਦੋਧਾਰੀ ਤਲਵਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ.

36. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਬੋਝ ਛੱਡਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਵਾਜਬ ਸ਼ੰਕੇ, ਅਸੰਗਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਨੀਂਹ 'ਤੇ ਸੱਟ ਮਾਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ।

37. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਏ-6 ਅਤੇ ਏ-7 ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ (ਏ-1 ਤੋਂ ਏ-5 ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸੱਤ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ (ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ) ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

38. ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਤਰਿਮ ਦਰਖਾਸਤਾਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਦਾ ਵੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਹੈੱਡਨੋਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ: ਨਿਧੀ ਜੈਨ

<u>ਡਿਸਕਲੇਮਰ :-</u> ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ